مسئولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

پوهندوی آصف بهاند

۲۰۲۱/۰۶/۰۵

«د فلک له چارو څه وکړم کوکار...»

(د مصطفی عمرزي مړینه)

د فلک لـه چـارو څـه وکـړم کوکار
زمولوي هر ګل چې خاندي په بهار

هر غاټول چې په بیدیا غوړېده وکا
رېژوي یې پـاڼې کانـدي تار په تار

ډېر مـخـونـه د فلک څپېره شنه کا
ډېر سرونه کا تر خاورو لاندې زار

(شیخ اسعد سوري)

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

او دا دی یو ځل بیا مرګي زموږ د فرهنګ د بڼ ور، راتکاوه او بیا یې خپل پور وغوښت، خو ډېر بېوخته،

او دا دی بیا مرګي زموږ د فرهنګ له بڼ نه یو غاټول وشکاوه،

او دا دی بیا مرګي په یوه څېېره ډېر مخونه شنه کړل،

او دا دی بیا یې یو د کار سر رانه یووړ او تر خاورو لاندې یې کړ،

او دا ځل یې یو ډېر فعال، زړور او د افغان فرهنګ پیاوړی مدافع رانه وریبه،

افغان لیکوال، څېړونکی او ژونالست مصطفی عمرزي یې د تل له پاره رانه جلا کړ.

په خواشینۍ سره خبر شوم چې لیکوال، څېړونکی او ژونالست مصطفی عمرزي هم له ژوندیو لار بېله کړه او د وطن، خلکو او فرهنګ له مینې سره یې پر وطن او خلکو او فرهنګ باندې د روان ناتار او غوبل د لرې کولو ارمان ګور ته یووړ.

مرګ حق دی او هر ژوندی موجود به یې مزه څکي. د مرګ له ژوندي موجود سره دوښمني ده، خو د مصطفی عمرزي په مړینه داسې پوه شوم چې د مرګ له موږ سره بیخي نه ده جوړه، داسې دوښمني یې له موږ سره رااخیستې ده چې د نړۍ په هېڅ ځای کې یې داسې دوښمني له چاسره نه وي کړې او دا ځل یې زموږ د فرهنګ په بڼ کې په داسې یو بوټي وار وکړ چې د وطن، خلکو او ډېرو سترګې وراوښتلې، هغه هم لکه ژرنده، پرته له ستړیا بې له دمې کار کاوه، خو داسې یې ودراوه چې نور به یو پل هم اوچت نه کړي د ځوانۍ په جوش کې یې راڅملاوه او ډېر خلک یې بیا د ویر پر تغر کښېنول.

مصطفی عمرزی پر وطن، خلکو او فرهنګ باندې داسې مېین و چې عملاً یې خپل ټول لنډ عمر ورته وقف کړی و، د ده په سلګونو مقالې او په لسهاوو کتابونه د دې ادعا ښه ثبوت کېدای شي، دی د کار او ملي فکر خاوند شخصیت و.

کله مې چې د مصطفی عمرزي د مړینې خبر واورید، بارو مې نه کېده، خو خبر دومره زورولم چې په دوو کې کې یې درولی وم. له ځان سره مې ویل: که دا خبر لکه د رفیع صاحب د مړینې ناسم وي، نو افغانان ولې داسې کوي او که ریښتیا وي نو، دا خو بیا موږ د فرهنګ خپله یوه لویه سټه له لاسه ورکړه، داسې څوک مو له لاسه ورکړ چې تل به په خپل ټول ځواک سره د افغانستان د قسم خوړلو دوښمنانو د فرهنګي یرغل په مقابل کې په علمي او مستند ډول سپر و؛ او خبر ریښتیا شو او ډاډه شوم چې مصطفی عمرزی هم لکه تاج محمد یاري په ناهیلۍ او بیکسۍ کې داسې سترګې پټې کړې چې د وطن د ابادۍ، د نوي نسل د روزلو او د افغانستان د هراخیز پرمختګ زرین ارمانونه یې پر داغلي زړه او ذهن باندې نا تمام له ځان سره ګور ته یوړل.

د دې خبرې یادول اړین ګڼم چې مصطفی عمرزي په یوې لویې فرهنګي کورنۍ پورې اړه درلوده. د ده له خپلو لیکنو څخه څرګندېږي چې دی د مور له خوا د اماني عصر د فرهنګي شخصیت او د تذکرة الشعراء مولف سراج الدین سعید د کورنۍ غړی و او د مولوي محمد امین خوګیانې له کورنۍ سره ئې هم خپلوي درلوده او د پیاوړي لیکوال او هنرمند محمد جان فنا وراوره و. د زیاتو معلوماتو له پاره وګورئ: (عمرزی مصطفی، چهار یادواره، نا شر: انجمن شاعران و نویسنده گان افغانستان، ۱۳۹۳خورشیدی، ص ص ۱۱ ـ ۱۳)

او یا دا لاندې لینک وګورئ:

https://www.ketabton.com/bookfile/12624

اکادمسین کاندید استاد اعظم سیستاني د مصطفی عمرزي په باب داسې لیکلي دي:

«با دریغ واندوه خبردرگذشت نویسنده جوان وفعال وشجاع مصطفی عمرزی را امروز درسانه های جمعی از جمله در فیسبوک وپورتال افغان جرمن آنلاین خواندم وچنان مرا متاثر ساخت که گوئی پسرم را از دست داده باشم.

مرحوم عمرزی، ژورنالیست ونویسنده پرکاری بود که با عمرکم خود(38 سال) درکنار صدها مقاله وگزارش های مستند، حدود دوصد اثرمستقل نوشته است که اکثرشان بچاپ رسیده اند وبرخی هم ناچاپ مانده اند.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

یکی از خصوصیات اخلاقی ومیهنی عمرزی صافی دفاع از تاریخ وفرهنگ افغانها دربرابر حملات لجام گسیخته افغانستان ستیزان وگروه ستمی ها بود.عمرزی هر مقاله وهرکتابی که درضدیت با فرهنگ وزبان وتاریخ سیاسی افغانستان از سوی مخالفان نام افغان وافغانستان نوشته میشد، با سرعت وشجاعت کم نظیری به نقد آن آثار می پرداختت وبا منطق واستدلال قوی اتهامات را تردید میکرد وتلاش نویسنده را خنثی میساخت. مرگ این جوان یک باردیگر افغانها را از یک حصن حصین ویک دژ تسخیرناپذیر محروم ساخت.جای مصطفی عمرزی درجامعه فرهنگی افغانها برای مدتهای نامعلومی خالی خواهد بود.روانش شاد ویادش همواره گرامی باد.»

دغه راز د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد پوهاند ډوکتور محمد اسماعیل یون چې د مصطفی عمرزي نږدې دوست او فرهنګي همکار و، د عمرزي د ژوند، فرهنګي کارونو او مړینې
په باب داسې ویلي دي:«

د بېکسه غره سفر:

یوازې پرون یې له ناروغی خبر شوم ، په وټساپ مې ورته پیغام پرېښود ، ما ویل بهر کې یم کنه ضرور دې پوښتنې ته درتلم، خو د دفتر ملګرو ته مې ویلي نن دې ضرور لیدو ته درځي . نن یې په فیسبوک کې د مرګ خبر خپور شو، وټساپ مې چک کړ ، لکه چې دردونو او نهیلۍ ډېر پسې ستړی کړی و؛ زما د غږیز پیغام د کتلو مجال یې نه و پیدا کړی.

مصطفی عمرزی صیب یادوم ، د اوسپلې ، سړیتوب ، کار او زیار یو لوی غر. هغه تر پنځوسو عنوانونو زیات کتابونه لیکلي او ژباړلي وو چې اکثره یې چاپ شوي دي . زه خو یې ځکه د زیات احسان پوروړی یم چې یوازې تر لسو عنوانو زیات یې زما کتابونه په داسې دري ژباړلي وو ، چې له اصل سره یې پوره پوره سیالي کوله. هغه ته خدای پاک داسې یو خارق العاده استعداد ورکړی و، چې څنګه یې به یې پښتو متن وکوت ، نو سم له لاسه به یې دري ژباړه چالان شوه.له ګړنې پلوه د ده پښتو ټکنۍ وه ، خو کله چې به یې دري ته و ژباړله ، نو ان د لیکوال لفظي او ګرامري تېروتنې به یې هم ورسمې کړې . په دري ادب او د افغانستان په سیاسي او ټولنیز تاریخ کې یې مطالعه دومره زیاته وه چې افغانستان مېشتي ستمیان او ایرانپالي خو یې د ځواب نه وو چې نه وو، ان د ایران د مذهبي فاشیزم په رنګ کې را ټوکېدلي لیکوال یې هم د ځواب جوګه نه وو . د ایران د تاریخ د جعلي او تصنعي برخو په باب د ده وروستۍ تنقیدي او څېړنیزې لیکنې د زیات ارزښت وړ دی. عمرزي صیب خپلې دا لیکنې په ((دانشنامه افغان)) وېبپاڼه کې چې ده خپله جوړه کړې ده ، خپرې کړې دي. د دې تر څنګ یې تر یو زر عنوانو زیات نور مهم اثار هم د دې وېبپاڼې په کتابتون کې خوندي کړي دي .

عمرزی به شپه او ورځ پر لیکنې، ژباړې او مطالعې بوخت و، نه یې حکومتي دنده درلوده او نه کومه بله داسې عایداتي سرچینه چې د ده ژوند دې خړوب کړي .

ده یوازې ژوند کاوه ؛ د کورنۍ غړي یې لا پخوا دانه دانه له لاسه ورکړي وو، دی په خپل لوی وطن کې د کوم کور نه ، یوازې د یوه کرایي اتاق خاوند و، بې کسه و ، خو بېوسه نه و، ډېر لوړ همت یې درلود ، نه یې چا ته طمع درلودله ، نه یې چا ته لاس غځوه ، د غره غوندې اراده یې درلودله . زه هېڅ فکر نه کوم چې د غره په شان دا فلموال ورور مې له موږه خپله لاره بېله کړې وي ، تر ټولو ستر ارمان خو مې پر زړه دا پاتې شو چې د ده جنازې ته مې اوږه ور نه کړای شوه، کرونا ډېره بده وبا ده ، سړی اول نهیلی کوي او بیا یې وژني ، نو زما ورور به د ژوند په ورستیو شېبو کې څومره د بېوسۍ او بېکسۍ احساس کړي وي؟ دا حالت مې ډېر ځوروي ، پر مخه دې ګلونه وروره ! ټول درپسې یو ، هلته به بیا سره ګورو او د خپلو وطن د غمونو داستانونه به بیا سره لیکو...»

مصطفی عمرزی پېژندنه:

د افغانستان د اوسنۍ دورې د زړور لیکوال، نه ډارېدونکي ژورنالست، با مطالعې او دقیق څېړونکي بیوګرافی پسې مې لومړی د ویکیپیدیا ور وټکاوه، هلته مې کوم ځواب وانورېده او څه مې ترلاسه نه کړل. د خپلو راټولو کړو معلوماتو ګوډې مې پرانست، پرته له یوه لینک نه مې نور څه ونه موندل، د خپلو معلوماتو له مخزن نه مې لینک کاپي کړ، ګوګل ته مې ورکړ، راته خلاص نه شو. څنګه چې لینک د تاند وېبپاڼې و، نو له تاندوالو نه مې داسې د مرستې غوښتنه وکړه:

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

«سلامونه! هیله ده هر څه ښه وي. په ۲۰۱۷ ام کال کي تاند د «معرفي مصطفي عمرزی نویسنده، پژوهشگر و روزنامه نگار» تر سرلیک لاندي څه خپاره کړي و، دا يې لینک دی:

http://www.taand.com/archives/83937

یا نه خلاصېږي او یا به زه نه پوهېږم، که د مهرباني له مخي مرسته راسره وکړئ دا لینک خلاص او متن ما ته راولېږئ، زه به خوشاله شم. له مرستي نه مو مننه.»

د تاندوالو دي کور ودان وي چي هماغه زما ورلېږلی لینک يې فعال کړی راولېږه، په هغه کي د مصطفی عمرزي بیوگرافي داسي راغلي ده:

«متولد 2 عقرب سال 1358 در کابل.

فارغ از «لیسه ی عالی استقلال» در سال 1378.

فارغ به سویه ی دیپلوم از بخش «رادیو و تلویزیون»پوهنځی ژورنالیسم پوهنتون کابل در سال 1382.

دارنده ی گواهینامه ی «گزارشگر انتخابات» از پروژه های آموزشی شبکه ی جهانی.BBC

تجربیات کاری:

عضو شوراي مرکزي،گزارشگر، خبرنگار، روزنامه نگار، مدیر مسوول نشریه، همکار قلمی، مصحح، نویسنده، تهیه کننده،کارگردان، مسوول ارزیابي نشرات، مسوول طرح و ارزیابي و مسوول واحد فرهنگیدر نهاد ها و رسانه هاي چون اتحادیه ي ملي ژورنالیستان افغانستان، اتحادیه ي ملي ژورنالیستان و خبرنگاران افغانستان، شوراي ژورنالیستان افغانستان، انجمن شاعران و نویسنده گان افغانستان، هفته نامه ی «قلم»، رادیو و تلویزیون «نورین»، تلویزیون«1»، رادیو و تلویزیون «باختر»،گاهنامه ی «ملی تحریک»، نشریه یویژه ی «تحریک»،روزنامه ی «سرخط»، مجله ی «اوربند»و واحد تولید «آمو فلم»

آفرینش های کاری- فرهنگی

برنامه ها و فلم هاي مستند تلویزیوني:

ـ برنامه ي مستند تاریخي«يك سده فراز و نشیب» در تلویزیون «باختر»: 14 قسمت 24دقیقه يي.

ـ برنامه ي مستند تاریخي «آیینه ي تاریخ» در تلویزیون «باختر»: 18 قسمت24 دقیقه يي.

ـ برنامه ي مستند ادبي «ناي» در تلویزیون «باختر»: 20 قسمت 24 دقیقه يي.

ـ ویژه برنامه ي مستند «26 سرطان» در تلویزیون «باختر»: 24 دقیقه.

ـ فلم مستند «پژواك کوهسار» (پیرامون زنده گي مرحوم فقیر فروزي) در تلویزیون «باختر»: 40 دقیقه.

تخلیقات:

ـ صحبت هاي مغاره نشینان (مجموعه ی طنزی)- منتشر شده است.

ـ افغانستان و بازار آزاد (مجموعه ی تحلیلی و انتقادی)- منتشر شده است.

ـ مرز و بوم (مجموعه ی تاریخی و اجتماعی).

ـ چهار یادواره (معرفی چهار شخصیت و نویسنده ی افغان)- منتشر شده است.

ـ سخن در سخن (نوشته ها بر آثار دیگران).

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

ـ يك قرن در تاريخ و افسانه (تاريخ تحليلی و شفاهی افغانستان از 1900 تا 2000 ميلادی)- منتشر شده است.

ـ افغاننامه (مجموعه ی معرفی شماری از نخبه گان افغان)- منتشر شده است.

ـ پشتون ها (مجموعه ی تحليلی)- منتشر شده است.

ـ رسانه ها، مديريت و نوسان ها (مجموعه ی تجربيات رسانه يی نويسنده).

ـ در هرج و مرج زيستن (مجموعه ی نوشته های سياسی- اجتماعی).

ـ تاريخ عميق (مجموعه ی طنزی).

ـ توضيح (مجموعه ی نقد و تحليل پديده های بشری).

ـ انديشه در بستر سياست و اجتماع (مجموعه مقالات منتشره در روزنامه ی سرخط)- منتشر شده است.

ـ با زبان دری (مجموعه مقالات پيرامون زبان و ادبيات دری)- منتشر شده است.

ـ روزگار (مجموعه ی اجتماعی).

ـ در فيس بوک (مجموعه ی پُست های فيس بوکی نويسنده).

ـ پاسخ (نامه های نويسنده).

ـ مردان دولت ساز (تحليل تاريخی پيرامون امير عبدالرحمن خان، امير حبيب الله خان، شاه امان الله، نادرخان، شاه محمد ظاهر، محمد موسی شفيق و سالار محمد گل خان مومند).

جزوه ها:

به رنگ آبي (پيرامون زنده گاني شهيد مينا؛ بنيانگذار سازمان راو= RAWA)

مردي از سرزمين آزاده گان (پيرامون زنده گاني و برنامه هاي انتخاباتي محمد شفيق گل آقا شيرزي در سال 1393 خورشيدي).

محمد نادر «نعيم» (پيرامون زنده گاني و برنامه هاي انتخاباتي محمد نادر نعيم در سال 1393 خورشيدي).

تاليفات:

ـ هنر در سينمای افغانان (بررسی فلم هنری سينمايی افغانستان از 1327 تا امروز)- منتشر شده است.

گردآوري ها:

ـ زماني که مفاخر ناچيز مي شوند (نقد باستانگرايی و پديده های کهنه)- منتشر شده است.

ـ حقيقت خورشيد (پيرامون کلمات افغان و افغانستان)- منتشر شده است.

ـ در جغرافيای جهان سوم (بررسی ستم ملی و ستيز قومی در ايران).

ـ در متن مدعا (رهروان پيامبر (ص) در جمهوری اسلامی ايران).

ـ نگرش نو، بر شاهنامه و فردوسي (نقد فردوسی و شاهنامه)- منتشر شده است.

ـ مُنحنی تاريخ (نقد و بررسی کوروش و سلسله ی هخامنشی)- منتشر شده است.

ـ آرياييسم (نقد پديده ی آريايی)- منتشر شده است.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

ـ پور ِخرد (معرفی استاد ناصر پورپیرار)- منتشر شده است.

ـ دري افغاني(پیرامون زبان دری و ویژه گی های آن)- منتشر شده است.

ـ آیین هاي سخیف (نقد و بررسی ادیان زردشتی، مزدکی و مانوی)- منتشر شده است.

ـ کتابنامه ی من (پیرامون زنده گی و کارنامه ی مصطفی عمرزی).

ـ پندار ستمی (نقد و بررسی پدیده ی معروف به ستمی).

ـ آرکاییسم (نقد و بررسی باستانگرایی)- منتشر شده است.

ـ معنی (گزیده هایی از سخنان اندیشمندان).

ترجمه ها:

ـ تا حصار پنتاگون (سفرنامه ي واشنگتن): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ رسانه هاي کنوني افغاني: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ ساختار هندسي شعر پشتو: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ انگیزه هاي فرار نخبه گان حرفه يي از افغانستان: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ تخت دهلي را فراموش مي کنم (سفرنامه ي هند): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ افغانستان در پیچ و خم سیاست: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ اگر جهانیان شکست بخورند؟: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ درست نویسی پشتو: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ فقر فرهنگي: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ در قلب کرملین (سفرنامه ي مسکو): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

ـ مشی «تحریک ملی افغانستان»- در اختیار «د افغانستان ملی تحریک»، قرار داده شده است.

ـ اساسنامه ی «روند ملی جوانان افغان»- در «اختیار روند ملی جوانان افغان»، قرار داده شده است.

ـ اساسنامه ی «انجمن پیشرفت و رفاه زنان افغان»- در اختیار این نهاد، قرار داده شده است.

ـ اساسنامه ی «حزب حرکت مردمی افغانستان»- در اختیار این حزب، قرار داده شده است.

ـ مرامنامه ی «حزب حرکت مردمی افغانستان»- در اختیار این حزب، قرار داده شده است.

ـ همکاری های فرهنگی با دیگران در تهیه ی کتاب ها، فلم ها و برنامه ها.

کتاب ها:

«سایه بان بي سایه»، «انتحار سیاسي»، «جوانان؛حربه اي براي امتیاز»، «تحقیقی پیرامون سوابق تاریخی و موقف حقوقی قرارداد و خط دیورند»، «پشتونستان»، «پژواک؛ زنده ی جاویدان است» و «زنده گی امیر دوست محمد خان- جلد اول نوشته ی موهن لال».

فلم ها و برنامه های تلویزیونی:

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

«مستند باختر» (برنامه ی تاریخی)، برنامه ی اجتماعی »همتا» ، «بازتاب اعتماد مردم» (سلسله ی انتخاباتی)، «شهید ملت» (مستند زنده گی شهید عبدالحق)، «اراده ی سیاسی» (مستند زنده گی عبدالظاهر قدیر) و «صاحب دستار» (مستندی از زنده گی شهید عبدالقدیر).

تاییدات فرهنگی- مدنی:

– ستایشنامه ی«مجمع صلح افغانستان» در سال 1386 ش.

ـ ستایشنامه ی«شوراي ژورنالیستان افغانستان» در سال 1393 ش.»

خو د عمرزي صاحب په بیوګرافۍ کې د وخت په تېرېدو سره د ده د فرهنګي کارونو د ډېرېدو په وجه بدلون راغلی دی او ما یې په «کتاب های من» نومې اثر کې یو څه بشپړه بیوګرافي ولوستله، خو څنګه چې د پې ډي اف په داسې بڼه اېښودل شوې ده چې نه کاپي کېږي، نو ما هم لکه د چا خبره میداني چل ورسره وکړ، د بیوګرافۍ د ټولو مخونو عکسونه مې واخستل او دا دی ستاسو درانه حضور ته یې وړاندې کوم:

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

- **معرفی مصطفی «عمرزی»**
- (نویسنده، پژوهشگر و روزنامه نگار)
- متولد ۲ عقرب سال ۱۳۶۲ش در کابل.
- فارغ از «لیسه ی عالی استقلال» در سال ۱۳۷۸ش.
- فارغ به سویه ی دیپلوم از بخش «رادیو و تلویزیون» پوهنځی ژورنالیزم پوهنتون کابل در سال ۱۳۸۲ش.
- دارنده ی گواهینامه ی «گزارشگر انتخابات» از پروژه های آموزشی شبکه ی جهانی BBC.

تجربیات کاری:

عضو شورای مرکزی، گزارشگر، خبرنگار، روزنامه نگار، مدیر مسوول نشریه، همکار قلمی، مصحح، نویسنده، تهیه کننده، کارگردان، مسوول ارزیابی نشرات، مسوول طرح و ارزیابی، مسوول واحد فرهنگی و همکار رسانه یی در نهاد ها و رسانه هایی چون «اتحادیه ی ملی ژورنالیستان افغانستان»، «اتحادیه ی ملی ژورنالیستان و خبرنگاران افغانستان»، «انجمن شاعران و نویسنده گان افغانستان»، هفته نامه ی «قلم»، تلویزیون «۱»، رادیو و تلویزیون «باختر»، فصلنامه ی «بنیان اندیشی» (منتشره در جمهوری اسلامی ایران)، روزنامه ی «سرخط»، مجله ی «اوربند»، گاهنامه ی «تحریک»، گاهنامه ی «باختر» (منتشره در آسترالیا)، روزنامه ی «هیواد»، وب سایت «ټول افغان»، وب سایت «ټول افغانستان»، وب سایت «دعوت میدیا ۲۴»، وب سایت «تاند»، وب سایت «روهی»، وب سایت «حقیقت»، وب سایت «دانشنامه ی افغان»، وب سایت «سمسور»، وب سایت «لر او بر»، وب سایت «نن»، وب سایت «خبرپاڼه»، وب سایت «کتابتون»، واحد تولید «آمو فلم» و تیم انتخاباتی «صلح و اعتدال» به رهبری محمد حنیف اتمر.

د بیوگرافی لومړی مخ

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

آفرینش های کاری- فرهنگی

برنامه ها و فلم های مستند تلویزیونی:

۱- برنامه ی مستند تاریخی «یک سده فراز و نشیب» در تلویزیون «باختر»: ۱۴ قسمت ۲۴ دقیقه یی.

۲- برنامه ی مستند تاریخی «آینه ی تاریخ» در تلویزیون «باختر»: ۱۸ قسمت ۲۴ دقیقه یی.

۳- برنامه ی مستند ادبی «نای» در تلویزیون «باختر»: ۲۰ قسمت ۲۴ دقیقه یی.

۴- فلم مستند «۲۶ سرطان» در تلویزیون «باختر»: ۲۴ دقیقه.

۵- فلم مستند «پژواک کوهسار» (پیرامون زنده گی مرحوم فقیر فروزی) در تلویزیون «باختر»: ۴۰ دقیقه.

تخلیقات:

۱- صحبت های مغاره نشینان (طنزی)- منتشر شده است.

۲- افغانستان و بازار آزاد (سیاسی- اجتماعی)- منتشر شده است.

۳- مرز و بوم (تاریخی).

۴- چهار یادواره (معرفی چهار فرهنگی افغان)- منتشر شده است.

۵- سخن در سخن (معرفی کتاب ها).

۶- یک قرن در تاریخ و افسانه (تاریخ تحلیلی و شفاهی افغانستان از ۱۹۰۰م تا ۲۰۰۰م)- منتشر شده است.

۷- افغاننامه (مشاهیر افغان)- منتشر شده است.

۸- پشتون ها (تحلیلی)- منتشر شده است.

۹- رسانه ها، مدیریت و نوسان ها (رسانه یی).

۱۰- در هرج و مرج زیستن (سیاسی- اجتماعی).

۱۱- تاریخ عمیق (طنزی).

۱۲- اندیشه در بستر سیاست و اجتماع (مقالات منتشره در روزنامه ی سرخط)- منتشر شده است.

۱۳- با زبان دری (تحقیقی- تحلیلی)- منتشر شده است.

۱۴- روزگار (نوستالژی).

د بیوگرافی دویم مخ

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

۱۵- پاسخ (واکنش ها).
۱۶- تامل و تعامل فرهنگی (فرهنگی).
۱۷- ارتجاع و مرتجع (انتقادی).
۱۸- سیر فرهنگی (فرهنگی).
۱۹- پی آمد تصویر (فلم و سینما).
۲۰- در منظر بیگانه (تحلیلی).
۲۱- ذهنیت متنازع (ابراز نظر).
۲۲- افغان زمین (مجموعه نوشته های منتشره در مجله ی اوربند).
۲۳- در محور بنیان اندیشی (بازنگری و تدقیق تاریخ).
۲۴- سمتی و ستمی (تبیین گرایش های منحرف قومی و روحانیت مزدور و عقب گرا).
۲۵- افغان ها (در زمینه ی تاریخی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی).
۲۶- فساد نزدیک (تبیین زمینه ی اشتراکات).
۲۷- ما همه «افغان» استیم! (ضد افغان ستیزان).
۲۸- کتاب های من (معرفی کتاب های مصطفی عمرزی).

جزوه ها:

۱- به رنگ آبی (زنده گی شهید مینا).
۲- مردی از سرزمین آزاده گان (زنده گی و برنامه ی انتخاباتی محمد شفیق گل آقا شیرزی).
۳- محمد نادر «نعیم» (زنده گی و برنامه ی انتخاباتی محمد نادر نعیم).

تالیفات:

۱- هنر در سینمای افغانان (فلم هنری سینمایی افغانستان از ۱۳۲۷ش تا امروز)- منتشر شده است.
۲- دُر دری (پیشینه و مقال زبان دری).

گردآوری ها:

۱- زمانی که مفاخر ناچیز می شوند (تنقید تاریخی)- منتشر شده است.

د بیوگرافی دریم مخ

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

۲- حقیقت خورشید (پیرامون کلمات افغان و افغانستان)- منتشر شده است.
۳- در جغرافیای جهان سوم (بررسی ستم ملی و ستیز قومی در ایران).
۴- در متن مدعا (اهل سنت در جمهوری اسلامی ایران).
۵- نگرش نو بر شاهنامه و فردوسی (تنقید فردوسی و شاهنامه)- منتشر شده است.
۶- مُنحنی تاریخ (تنقید کوروش و سلسله ی هخامنشی)- منتشر شده است.
۷- آریاییسم (تنقید پدیده ی آریایی)- منتشر شده است.
۸- پور خرد (معرفی زنده یاد استاد ناصر پورپیرار)- منتشر شده است.
۹- دریِ افغانی (پیرامون زبان دری و ویژه گی های آن)- منتشر شده است.
۱۰- آیین های سخیف (تنقید ادیان زردشتی، مزدکی و مانوی)- منتشر شده است.
۱۱- کتاب من (پیرامون زنده گی و کارنامه ی مصطفی عمرزی).
۱۲- پندار ستمی (تنقید و بررسی پدیده ی معروف به ستمی).
۱۳- آرکاییسم (تنقید باستانگرایی)- منتشر شده است.
۱۴- معنی (گزیده هایی از سخنان اندیشمندان).
۱۵- محوطه ی سیاه (تبیین و بررسی فارسیسم).
۱۶- رسالت ملی (کارنامه ی محمد طارق بزگر).
۱۷- افغان ها و انگلیس ها (مجموعه ی تصاویر افغانستان، افغان ها و انگلیس ها در قرن ۱۹).
۱۸- رنسانس افغانستان (عمران افغانستان در سه سده ی پسین).
۱۹- افغان ها قبل از جنگ (سیمای زنده گی مدنی ملت افغان).
۲۰- صلح و اعتدال (مجموعه ی نوشته ها و ترجمه های مصطفی عمرزی در تیم انتخاباتی صلح و اعتدال به رهبری محمد حنیف اتمر).
۲۱- ویرانگری؛ فاجعه ی سقوی دوم (سیمای بدترین تاریخ افغانستان).

د بیوگرافی څلورم مخ

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

۲۲- اتحاد شوروی در افغانستان (تجاوز، جنگ، جنایت و فرار).
۲۳- قبرستان امپراتوری ها (تاریخ افغانستان در کارتون ها).
۲۴- چهره های سیاسی افغان (از میرویس هوتکی تا محمد اشرف غنی).
۲۵- نوستالژی خارجی (خارجیان در افغانستان).
۲۶- تنقید روحانیت مرتجع (بخشی از آراء و افکار علی محقق نسب).
۲۷- روشنگری و روشنفکری (بخشی از آراء و افکار رفعت حُسینی).

ترجمه ها:

۱- تا حصار پنتاگون (سفرنامه ی واشنگتن): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۲- رسانه های کنونی افغانی: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۳- ساختار هندسی شعر پشتو: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۴- انگیزه های فرار نخبه گان حرفه یی از افغانستان: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۵- تخت دهلی را فراموش می کنم (سفرنامه ی هند): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۶- افغانستان در پیچ و خم سیاست: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۷- اگر جهانیان شکست بخورند؟: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۸- درست نویسی پشتو: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۹- فقر فرهنگی: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۱۰- در قلب کرملین (سفرنامه ی مسکو): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.
۱۱- مشی «تحریک ملی افغانستان»- در اختیار «د افغانستان ملی تحریک»، قرار داده شده است.
۱۲- اساسنامه ی «روند ملی جوانان افغان»- در «اختیار روند ملی جوانان افغان»، قرار داده شده است.

د بیوگرافی پنځم مخ

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

۱۳- اساسنامه ی «انجمن پیشرفت و رفاه زنان افغان»- در اختیار این نهاد، قرار داده شده است.
۱۴- اساسنامه ی «حزب حرکت مردمی افغانستان»- در اختیار این حزب، قرار داده شده است.
۱۵- مرامنامه ی «حزب حرکت مردمی افغانستان»- در اختیار این حزب، قرار داده شده است.
۱۶- ناگفته های ارگ: محمد اسماعیل «یون».

همکاری های فرهنگی با دیگران در تهیه ی کتاب ها، فلم ها و برنامه ها
کتاب ها و نشریات:
«سایه بان بی سایه» (مجموعه ی داستان های دری)، «تحقیقی پیرامون سوابق تاریخی و موقف حقوقی قرارداد و خط دیورند»، «پشتونستان»، «پژواک؛ زنده ی جاویدان است»، «منار نجات»، «حکمیت انگلیس در سیستان»، «زنده گی امیر دوست محمد خان- جلد اول»، «پیروزی» (راجع به احمد یاسین سالک قادری) و «خانقاه عشق» (مجموعه ی شعر دری).
فلم ها و برنامه های تلویزیونی:
«مستند باختر» (برنامه ی تاریخی)، برنامه ی اجتماعی «همتا»، «بازتاب اعتماد مردم» (سلسله ی انتخاباتی) و «شهید ملت» (مستند زنده گی شهید عبدالحق).
تاییدات فرهنگی- مدنی:
- ستایشنامه ی «پوهنځی ژورنالیزم» پوهنتون کابل در سال ۱۳۸۲ش.
- ستایشنامه ی «مجمع صلح افغانستان» در سال ۱۳۸۶ش.
- ستایشنامه ی «شورای ژورنالیستان افغانستان» در سال ۱۳۹۳ش.
- ستایشنامه ي «مشرانو جرگه ي افغانستان» در سال ۱۳۹۶ش.

د بیوگرافی شپږم مخ

او په پای کې د مصطفی عمرزي د مړینې په پار د ځینو فرهنګیانو د خواخوږۍ او تسلیت پیامونه:

ډاکتر بهیج عثماني:

«کورونا دغه ګل په دوو ورځو کې وواژه. نور مو خوښه چې پر ځان او کورنۍ مو پام کوئ او که نه .
د مصطفا عمرزي Mustafa Omarzai اروا دې ښاده او جنتونه یې دې ځای وي. افغاني ټولنې ته کړي خدمتونه یې د هېرېدو نه دی. یاد یې تلپاتې.»

ښاغلی هارون حکیمي:

«د ډېر خدمتګار شخصیت مصطفی عمرزي په مړینه غمجن سوم.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

د هیواد د ملي هویت، کلتور او ادب لپاره یې په دري او پښتو ډېر پرځای او کره لیکل کول او په بېلابېلو برخو کي یې ګڼ آثار چاپ کړل .

پینځلس کاله مخکي یې د افغان ادبي بهیر په غونډو کي د خپلو ملي افکارو په هکله ځیني وضاحتونه راسره شریک کړل، تر اوسه یې د پراخ لیدلوري له اړخه د شخصیت لویوالی په ذهن کي ساتم او دا یاد به یې په درناوي پالم .

ویل کېږي چي نن یې د کرونا له امله روح حق ته وسپاره. لوی خدای دي پر ورحمېږي.»

د ډاکتر لطیف یاد پیام:

«په ډېرې خواشینۍ سره مو خبرترلاسه کړي دي چې دهېواد تکړه لیکوال او ژورنالیست او دډېرو دري کتابونو لیکوال مصطفی عمرزی دکرونا دناروغۍ له وجې له دې فاني نړۍ نه سترګې پټې کړې . لوی خدای دې وبخښي کورنۍ او دوستانو ته یې تسلیت وایم.!

باید زیاته کړو چې ده زیات کتابونه لیکلي دي چې په هغو ټولو کي یې دخپل هیواد ملي ګټې په پام کي نیولې وې او دیو ه خپلواکه ملي دریز او سوچ خاوند لیکوال و.روح دې ښاد وي.»

اغلې شریفه شریف په خپل لنډ پیام کي داسي ویلي دي:

«کرونای ظالم یک گل دیگری از چمن کادر های ورزیده افغان را پر پر کرد و مصطفی عمرزی را از ما گرفت.

روحش شاد و یاد شان گرامی باد.»

د مصطفی عمرزي یو شخصي دوست ښاغلي طارق بزگر داسي لیکلي دي:

«گران دوست د هیواد تکړه لیکوال، څېړونکی، ژباړن او ژورنالست مصطفی عمرزي

مصطفی عمرزی په هیواد او افغان ولس مین، دردمن لیکوال وو.

نوموړي په خپل خاص سبک په یوازې ځان لسګونه کتابونه او په سلګونو مقالې د یوې وړې کرایی کوټې څخه لیکلی دي .

د ۲۰۱۸ کال د اپریل په څلورمه مي کابل کي لیدو ته راغی ښې ډېرې خبرې مو وکړې، ډېر څه یې وویل او ډېر څه مي ترې واورېدل .

ویې ویل کوټې ته دې نشم بولی، هلته دې میلمه کولی نه شم کوټه مي ډېره نامنظمه، وړه او ګډه وډه ده .
د دعوت د رسنیز مرکز قلمي همکار وو، چې لسګونه مقالې یې په دعوت رسنیز مرکز کي خوندي دی. څو کاله وړاندې یې زما د ناڅیزه کارونو په اړه کتاب ولیکه، د چاپ یې وویل ما ورسره د چاپ د مصرف وعده وکړه، کتاب یې راولیږه چې په ناروې کي یې چاپ کړم. کتاب یې انلاین خپور کړ، چاپ یې د کرونا له امله وځنډید او ما خپله کړې وعده په وخت پوره نشوای کړه. کله ناکله به مو د تلیفون، مسینجر او فیسبوک د لارې خبرې کولې .

عمرزی لاړ خو زه به د هر څه مخکي خپله وعده چې څومره ژر کیږي پوره کړم.
څو ورځې مخکي ښاغلی اسد دانش یې د کورونا ناروغۍ په اړه ولیکل غوښتل مي چې تکلیف یې یو څه کم شي احوال به یې اخلم .

نن سهار مي د عمرزي صاحب د مړینې خبر ولوست، ناڅاپي مرګ یې وژړولم .
ژوند یې له یوازېتوب، سختو، ستونځو، او دردونو او ارمانونو ډک وو.

او نن د خپلو ټولو دردونو، ارمانونو او لوړ افغاني ملي فکر سره د خاورو میلمه شو.
په ګور یې نور او روح یې ښاد.

د لیکنو لینک یې په لومړي کامنټ کي کتلای او لیکنې یې لوستلای شئ

درنښت
بزگر»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

د ښاغلي رحمت اریا د خواشینۍ خبرې:

«با تأثر و تألم بی حد که بیان آن برایم سخت است و اصلاً باورم نمی شود افغانستان یکي از فرزندان رشید، متهور، نترس، حقیقت جو و دانشمند خود مصطفی عمرزی را از دست داد. با دیدن اعلامیـهٔ افغان جرمن آنلاین و دیدن تصویر مصطفی عمرزی عزیز شاک خوردم. از جایم برخاستم و در اندوه فراوان غرق شدم. با عمرزی مرحوم شناخت حضور نداشتم ولی اثار نشر شدهٔ وی که مبین ژرف نگری د دقیق النظر بودن شان بود چنان مرا با او آشنا ساخته بود که فکر میکردم سالهاست که وی را می شناسم. مصطفی عمرزی افغانستان و مردم آنرا عاشقانه و پروانه وار دوست داشت و برایش چون شمع می سوخت. نگاه دقیق دوی در ازیابي حالات موجوده و تحیق در متون کهن تأریخی آثار گرانبهاییست که وی از خود بجا گذاشته است. وی برای آثارسش ویب سایت علیحده ساخته بود و همواره آنرا دنبال میکردم. مصطفی عمرزی جوان مرگ شد. ۳۸ سال داشت. مجرد بود. فقط ماه اکتوبر سال گذشته در مسنجر با من درد دل کرد. از حالات شکوه داشت. مانند سائـر عاشقان افغانستان برای حالاتش در میان اشک و اندوه رنج می برد. باری از نزدش پرسیدم که چرا بخارج نمی روی، گفتم مردمم را رها نمی کنم. گفت با وجودیکه در خانـهٔ کرایی یا به بیان دیگر در یک اتاق زندگی میکند و آنهم در سرای شمالی و همواره مورد تهدید زورمندان و اوباشان قومی قرار میگیرد ولی با آنهم به قول خودش " مقاومت می کنم تا زنده ام" و الحق که چنین کرد. من مصطفی عمرزی این دانشمند جوان را یکی از کدر های علمی برای افغانستان می دانستم و می دانم و امید داشتم که وی در آیندهٔ نزدیک چنانچه طی حیاتش ثابت ساخت بیکی از اشخاص بی بدیل در قطار سائـر دانشمندان خواهد ایستاد ولی عمر کوتاهش برایش مجال نداد. مصطفی عمرزی یک ارزشت و یک سرمایه بزرگ معنوی افغانستان بود. خداوند منان بهشت معلی را نصیب شان گرداند. یک سؤال در این مقطع دارم و آن اینکه مصطفی از مرگ نبود، همواره از طرف تیکه داران قومی و اوباشان یا چماق بدستان آنها تهدید می شد. نه شود اینکه او را به شکل مرموز کشته باشند و این قتل مانند سائـر قتل ها در آرشیف گمنامي ها خواهد ماند. من باورم این است که او را کشته اند.»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ